

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE ŚWIĘCIECHOWA

na lata 2024 – 2026

Święciechowa, listopad 2023 r.

Rozdział I

Wprowadzenie

Program wspierania rodzin dla Gminy Świąciechowa został opracowany w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. Program ten pozwoli na wzmocnienie rodziny, jako fundamentu społeczności oraz zapobiegać patologii środowiska lokalnego. Problemy występujące w rodzinie są często złożone i wymagają natychmiastowych rozwiązań np.: alkoholizm, przemoc w rodzinie, bezrobocie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych to problemy najczęściej występujące w rodzinach. Dlatego też rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania poprzez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, służby zdrowia, policję oraz przedstawicieli innych instytucji, które mają bezpośredni kontakt z rodziną. W rodzinach, w których występuje problem opiekuńczo – wychowawczy niezbędna jest pomoc asystenta rodziny. Dlatego też głównym celem programu będzie wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz tworzenie warunków sprzyjających jej prawidłowemu funkcjonowaniu. Ponadto eliminowanie sytuacji kryzysowych celem wsparcia rodziny, aby dziecko/ dzieci nie musiały opuścić własnej rodziny.

Warto zaznaczyć, iż na lata 2014-2024 została przygotowana strategia rozwiązywania problemów społecznych pozwalająca na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi, zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorców interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz doprowadzić do integracji społecznej. Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świąciechowie. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej, partnerów społecznych w tym organizacji pozarządowych.

Rozdział II

Podstawy prawne działań ujętych w Programie:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – (Dz.U. z 2023 r., poz. 1426 ze zm.).
- ustawa z dnia 12 marca 2014r., o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023r. poz. 901 ze zm.).
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021r. poz. 1249 ze zm.).
- ustawa z dnia 26 października 1982r., o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023r. poz. 2151)
- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023r. poz. 1939 ze zm.)

Rozdział III

Zasoby gminy

Tabela 1. Instytucje w Gminie Świąciechowa realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny.

Nazwa placówki/instytucji	Rodzaj działalności
Urząd Gminy	Przyznawanie i wypłacanie stypendiów, dowozy dzieci niepełnosprawnych.
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Praca socjalna, pomoc finansowa i rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach, poradnictwo, wsparcie asystenta rodziny.
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Punkt konsultacyjny	Wsparcie i pomoc rodzinom w przezwyciężeniu problemu alkoholowego, prowadzenie zajęć o charakterze terapeutycznym, punkt konsultacyjno - informacyjny dla osób z problemem alkoholowym.
Zespół Interdyscyplinarny	Przeciwdziałanie przemocy domowej.
Niepubliczny Zakład opieki Zdrowotnej – Ośrodek zdrowia	Opieka zdrowotna i profilaktyka.
Parafie	Działalność charytatywna – pomoc żywnościowa, pomoc rzeczowa.
Placówki oświatowo-wychowawcze	Wychowywanie, wykształcenie, nauka.
Samorządowy Ośrodek Kultury	Animacja kultury poprzez turnieje , konkursy, imprezy kulturalne.
Rewir Dzielnicowych	Bezpieczeństwo publiczne.

Źródło: opracowanie własne.

Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie:

- Przedszkole Samorządowe Kraina Radości w Świąciechowie przy, ul. Strzeleckiej 12
- Szkoła Podstawowa w Świąciechowie, przy ul. Szkolnej 15
- Szkoła Podstawowa w Lasocicach, przy ul. Szkolnej 13
- Szkoła Podstawowa w Długiem Starem, przy ul. Leszczyńskiej 1

W/w placówki mają na celu wspieranie rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych i bieżących potrzeb w tym zakresie. Są to m.in. wzmocnienie systemu sprzyjającego rozwojowi dzieci, młodzieży i rodziny, w tym podejmowanie kompleksowych działań edukacyjnych, informacyjnych, interwencyjnych służących zapobieganiu i rozwiązywaniu ich problemów. Podejmowane działania zmierzające do poprawy funkcjonowania rodziny poprzez:

- wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny,
- wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo-wychowawczych,
- wspieranie rodziny w zakresie bezpieczeństwa socjalnego,
- objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną,
- poprawę sytuacji dziecka w środowisku szkolnym poprzez wzbogacanie oferty edukacyjnej,

- wzmacnianie systemu norm i wartości gwarantujących prawidłowy przebieg procesu wychowania, ochronę dzieci i młodzieży przed marginalizacją i społecznym wykluczeniem.

Mieszkańcy gminy Świąciechowa mogą również korzystać z oferty innych jednostek wsparcia działających poza gminą.

Rozdział IV

Charakterystyka społeczno – demograficzna Gminy Świąciechowa

Gmina Świąciechowa położona w powiecie leszczyńskim w południowej części województwa wielkopolskiego. Od zachodu graniczy z gm. Wschowa a od północy z gm. Włoszakowice i Lipno. Powierzchnia gminy to 135 km².

Teren gminy Świąciechowa zamieszkuje 9580 osób (stan na 31.12.2023 r.).

Z analizy danych sprawozdawczych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świąciechowie wynika, że na przełomie lat 2020-2022 najczęstszą przyczyną trudnych sytuacji życiowych w rodzinie jest długotrwała choroba (od 83 w 2020 r., przez 88 w 2021 r., po 84 w 2022 r.). Kolejną przyczyną jest niepełnosprawność (od 66 w 2020 r., przez 67 w 2021 r., po 62 w 2022 r.). Trzecim w kolejności powodem jest ubóstwo (od 57 w 2020 r., przez 48 w 2021 r., po 46 w 2022 r.). Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela:

Tabela 3. Powody trudnej sytuacji życiowej osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Świąciechowa w latach 2020 – 2022.

Powody przyznania pomocy	2020		2021		2022	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
ubóstwo	57	136489	48	136489	46	136489
przemoc domowa	0	0	0	0	0	0
bezdomy	2	2	2	2	2	2
potrzeba ochrony macierzyństwa	126	129314	126	129314	126	129314
bezrobocie	24	5024	24	5024	24	5024
niepełnosprawność	66	11671096291	67	11671096291	62	11671096291
długotrwała						

choroba831508814 784130						
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa						
domowego197313 431349						
w tym :						
rodziny niepełne	13	40	10	26	8	24
rodziny wielodzietne	9	45	5	26	5	26
narkomania	0	0	0	0	0	0
potrzeba ochrony ofiar handlu	0	0	0	0	0	0
alkoholizm716102 038						
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego222300						

Źródło: sprawozdanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Świąciechowie.

Jedną z form pomocy jest dożywianie dzieci i młodzieży w przedszkolach i szkołach. Pomoc w formie dożywiania dzieci jest przyznawana dla rodzin, których dochód do końca grudnia 2022r. nie przekraczał 150% kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej, od stycznia 2023r. 200% kryterium dochodowego określonego w ww. ustawie.

Podstawą przyznania posiłku jest przeprowadzony wywiad środowiskowy w toku, którego ustala się sytuację osobistą i majątkową osoby lub rodziny ubiegającej o przyznanie takiej formy pomocy.

Posiłki dla dzieci z terenu gminy Świąciechowa są wydawane i realizowane w następujących szkołach i przedszkolach:

- Szkoła Podstawowa w Świąciechowie – istnieje stołówka szkolna,
- Szkoła Podstawowa w Lasocicach – obiady są dowożone,
- Szkoła Podstawowa w Długim Starym – obiady są dowożone,
- Samorządowe Przedszkole Kraina Radości w Świąciechowie – istnieje stołówka przedszkolna,
- oraz w innych szkołach poza gminą Świąciechowa, do których uczęszczają dzieci z terenu Gminy Świąciechowa.

Dane dotyczące dożywiania dzieci i młodzieży z lat 2020 – 2022 przedstawia poniższa tabela:

Tabela 4. Dożywianie dzieci i młodzieży z Gminy Święciechowa w latach 2020 – 2022.

Lata	Ogółem
	202066
	202110
	202218

Źródło: sprawozdanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Święciechowie

Ważną rolę w działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Święciechowie odgrywała również realizacja wspólnie z Bankiem Żywności w Lesznie Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) wraz ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Dobrej Woli oraz Stowarzyszeniem „ECHO” w Lesznie, Caritas w Gminie Święciechowa.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Święciechowie wspiera rodziny poprzez asystenta rodziny. Asystentura winna być rozumiana jako forma wsparcia a nie przymusu, a więc na zasadzie dobrowolności ze strony dorosłych członków rodziny. Wszystkie rodziny które zostały objęte pomocą asystenta rodziny wyraziły na to pisemną zgodę.

Asystent rodziny, aby skutecznie i efektywnie wywiązać się z nałożonych obowiązków, może równocześnie pracować z nie więcej niż z 15 rodzinami. Liczba rodzin winna być ustalana na podstawie złożoności zadań związanych z problemami rodzin (np. ich bezradność, ubóstwo, bezrobocie, alkoholizm).

Miejszem prowadzenia pracy z rodziną jest miejsce jej zamieszkania lub miejsce przez nią wskazane. Tak więc asystent rodziny swoje obowiązki wykonuje przede wszystkim w środowisku domowym podopiecznych. Realizacja zadań wymaga również podejmowania pracy poza miejscem zamieszkania podopiecznych (np. - pomoc w załatwieniu spraw urzędowych, sądowych, wizyty w szkole itp.) a także prowadzenia dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną.

Dotychczas (stan na 31.12.2022 r.) wsparciem asystenta rodziny na terenie gminy zostało objętych 13 rodzin, w tym 32 osoby.

Głównymi okolicznościami objęcia rodziny wsparciem asystenta rodziny było: niskie kompetencje opiekuńczo – wychowawcze, w tym zaniedbanie dzieci, niezaradność życiowa dorosłych, alkoholizm, przemoc.

Dotychczasowe uzyskane efekty ze współpracy z rodzinami to:

- stałe podnoszenie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, rodzice uczestniczyli w zajęciach warsztatowych podnoszących kompetencje wychowawcze pt. „Szkoła dla rodziców”,

- stała współpraca z placówkami oświatowymi w zakresie edukacji dzieci,
- podjęcie i kontynuowanie leczenia w specjalistycznych poradniach przez dzieci i dorosłych,
- odbycie rehabilitacji zdrowotnej niepełnosprawnych dzieci,
- podjęcie wizyt u stomatologa,
- podjęcie leczenia z uzależnienia alkoholowego stacjonarnego oraz ambulatoryjnego,
- podjęcie i kontynuowanie terapii psychologicznych, logopedycznych, pedagogicznych,
- uzyskanie orzeczeń o niepełnosprawności,
- uzyskanie legitymacji osoby niepełnosprawnej,
- złożenie pism i wniosków w danej instytucji,
- uzyskanie orzeczeń i opinii z Powiatowej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej,
- rozłożenie na raty zadłużenia w opłatach,
- podjęcie zatrudnienia socjalnego.

W rodzinach, które borykały się z problemem alkoholowym, bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz z powodu przemocy w rodzinie, Sąd Rodzinny w Lesznie wydał postanowienie o zabezpieczeniu dzieci w pieczy:

- w 2020 r. w rodzinnej pieczy zastępczej umieszczono 2 dzieci,
- w 2021 r. w rodzinnej pieczy zastępczej umieszczone 6 dzieci,
- w 2022 r. w rodzinnej pieczy zastępczej umieszczono 7 dzieci.

Najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia jest pomoc finansowa, głównie w postaci zasiłków celowych i w naturze, zasiłków stałych, okresowych oraz posiłku.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Święciechowie świadczy również pomoc rzeczową w formie opału i żywności. Ośrodek prowadzi punkt wydawania odzieży i sprzętu gospodarstwa domowego, które dostarczane są przez osoby prywatne. Z zasobów tych mogą korzystać najbardziej potrzebujące osoby i rodziny z terenu gminy.

Istotną formą wsparcia świadczoną mieszkańcom stanowi praca socjalna. Polega ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczenia poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej (np. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie, Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, poradnie terapeutyczne, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe).

Istnieje potrzeba wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, prawnego oraz pracy socjalnej z rodziną w miejscu zamieszkania podopiecznego gdyż jest to jego naturalne środowisko

i niekiedy można stworzyć program pomocowy. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

Tabela 6. **Wsparcie rodzin w formie pracy socjalnej w latach 2020 – 2022.**

	2020		2021		2022	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Ilość rodzin w Gminie Święciechowa korzystających z pracy socjalnej	113	257	112	215	105	199

Źródło: sprawozdanie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Święciechowie

Poza powyżej przedstawionymi formami wsparcia GOPS realizował wiele innych inicjatyw na rzecz mieszkańców gminy. Obejmowały one m.in. działania interwencyjne, które podejmowano w sytuacjach szczególnie trudnych, głównie gdy stwierdzono występowanie przemocy domowej, nieprawidłowości w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej wobec dzieci oraz zaniedbania rodzin wobec osób starszych i niepełnosprawnych.

W gminie od roku 2011 działa Zespół Interdyscyplinarny. Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań i podmiotów wchodzących w skład zespołu oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Tabela 7. **Przemoc w rodzinie w Gminie Święciechowa w latach 2020 – 2022.**

Liczba Niebieskich Kart	2020	2021	2022
Liczba założonych10108			
Liczba zakończonych4106			

Źródło: sprawozdanie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Święciechowie

Z powyższej tabeli wynika:

- w 2020 r., założono 10 „NK”, w 4 przypadkach zakończono procedurę „NK”;
- w 2021 r., założono 10 „NK”, w 10 przypadkach zakończono procedurę „NK”;
- w 2022 r., założono 8 „NK”, w 6 przypadkach zakończono procedurę „NK”;

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej W Święciechowie współpracuje z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Pracownicy socjalni dla jej potrzeb przeprowadzają wywiady środowiskowe u osób i rodzin z problemem alkoholowym.

W ramach realizowanych zadań GOPS przyznawał także świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego specjalnego zasiłku opiekuńczego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

Tabela 8. Świadczenia rodzinne w Gminie Święciechowa w latach 2020 – 2022

Powody przyznania świadczenia	Liczba rodzin w roku 2020	Liczba rodzin w roku 2021	Liczba rodzin w roku 2022
zasiłek rodzinny 2071651 29			
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka 646148			

Źródło: sprawozdanie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Święciechowie

W pracy z rodziną ważna jest koordynacja działań różnych instytucji i służb wspierania rodziny. Zatem zakładamy, że praca ta będzie realizowana przez powoływanie grup, w skład których wchodzić będzie w szczególności: asystent rodziny, pedagog, pracownik socjalny, przedstawiciel policji, kurator sądowy. Praca ta powinna skutkować trafniejszą diagnozą problemów, ustaleniem spójnego planu pomocy oraz uruchamiać mechanizmy współpracy z właściwymi instytucjami i służbami.

Rozdział V Odbiorcy programu

1. rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
2. rodziny, w których występuje problem przemocy,
3. rodziny ubogie i zagrożone ubóstwem,
4. rodziny wielodzietne,
5. rodziny z problemem bezrobocia,
6. rodziny z problemem alkoholowym.

Rozdział VI Cele programu

Cel główny i cele szczegółowe programu:

- **Cel główny programu:** Celem głównym programu jest wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz tworzenie warunków sprzyjających jej prawidłowemu funkcjonowaniu.

- **Cele szczegółowe programu:**

1. udzielanie świadczeń pomocy społecznej rodzinom znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, bytowej, które własnym staraniem nie są w stanie sami pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

2. zapewnienie pomocy dla rodzin:

- dożywanie dzieci w szkole,
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej,
- aktywizacja zawodowa rodzin z problemem długotrwałego bezrobocia,
- zapewnienie wsparcia asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo – wychowawcze,
- systematyczne monitorowanie rodzin dysfunkcyjnych przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny oraz innych instytucji, z którymi rodzina ma kontakt (monitorowanie środowisk zagrożonych, w tym uzależnieniami, motywowanie do leczenia, terapii ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z dziećmi),
- umożliwienie korzystania ze specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego na rzecz rodzin potrzebujących takiego wsparcia poprzez współpracę z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie oraz z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Lesznie,
- umożliwienie dzieciom uczestnictwa w zajęciach o charakterze terapeutycznym.

3. wzrost kompetencji i wzmocnienie współpracy służb, instytucji, organizacji pozarządowych na rzecz dziecka i rodziny:

- umożliwienie doskonalenia umiejętności pracowników socjalnych, asystenta rodziny poprzez udział w szkoleniach i warsztatach,
- współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Rozdział VII**Realizatorzy programu**

Koordynatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świąciechowie przy współpracy z następującymi instytucjami:

1. Urząd Gminy w Świąciechowie,
2. Policja – Zespół Dzielnicowych w Świąciechowie,
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świąciechowie,
4. Służba Zdrowia – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Świąciechowie,
5. Placówki oświatowe i pedagodzy szkolni,
6. Zespół Interdyscyplinarny w Świąciechowie,
7. Sąd Rejonowy w Lesznie.

Inne instytucje współpracujące przy realizacji programu: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Lesznie, Powiatowy Urząd Pracy w Lesznie.

Rozdział VIII

Źródła finansowanie programu

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Świąciechowa na lata 2024 - 2026 w Gminie Świąciechowa są :

1. Środki własne,
2. Dotacja z budżetu państwa,
3. Środki pozabudżetowe.

Rozdział IX

Monitoring programu

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Świąciechowa na lata 2024 - 2026 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świąciechowie.

Ocena programu będzie odbywać się poprzez sporządzanie rocznego sprawozdania z realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny, które zostanie przedłożone do końca marca każdego roku Radzie Gminy Świąciechowa z potrzebami związanymi z realizacją zadań w kolejnym roku.